

Дизайн-проект друкованого видання

1. **Особливість дизайн-проекту друкованого видання**
2. **Етапи розробки дизайн-проекту друкованого видання**
3. **Призначення ілюстрацій при створенні друкованої продукції**

1. **Дизайн-проект** – документ, який відображає напрямки дизайн - проектування, доцільність подальшого розроблення дизайнерської документації і який є основою для розроблення ескізного дизайн-проекту.

Дизайн-проект друкованого видання — це різновид мистецтва, без якого не обходиться чимало сфер людської діяльності. Художні редактори, дизайнери створюють найрізноманітнішу поліграфічну продукцію, що оточує нас: книжки, журнали, газети, каталоги, буклети, плакати, афіші, календарі, етикетки, візитівки та багато іншого. Часто саме її якісне оформлення найбільше впливає на емоції та вибір потенційного споживача.

У наш час постійно з'являються нові торгові марки, зростає конкуренція на ринку товарів і послуг. Кожна компанія хоче виділитися, привернути увагу споживача, просунути свій товар або послугу. Цьому, зокрема, допомагає майстерний дизайн рекламної поліграфічної продукції. Фахова робота дизайнера — це показник якості компанії. Тому роботу з оформлення друкованої продукції воліють довіряти професіоналам цієї справи.

Оригінальний дизайн та якісна поліграфія забезпечують ефективну реалізацію найрізноманітніших рекламних проектів та періодичних видань. Дизайн друкованої продукції відіграє важливу роль в розвитку багатьох фірм різних типів діяльності. Періодичні видання, рекламні журнали, буклети, каталоги, бюлетені, брошури – це візитка компанії. Такій продукції слід приділити особливу увагу. Тому краще довірити роботу з графічним дизайном друкованої продукції професіоналам своєї справи.

Дизайн друкованої продукції – це один із етапів підготовки рекламних та інших матеріалів до друку. Цей процес доволі складний:

- Розробник відповідає за вдале розміщення інформаційного наповнення, а також підбір ілюстративних матеріалів;
- Під час роботи з дизайном друкованого видання потрібно вибрати його правильний формат, беручи до уваги особливості потенційної цільової аудиторії;
- Також важливо чітко дотримуватись обраної стилістики. Використання стилізованого графічного (логотипа) та словесного товарного знаків, витримана колірна гама, вдало підібрані корпоративні шрифти, а також інші складові фірмового стилю наділяють поліграфічну продукцію унікальними розпізнавальними візуальними ознаками. Таким чином, читачі зможуть впізнати конкретну торгову марку з-поміж інших.

Професійно виконаний дизайн друкованого видання свідчить про солідний статус компанії, формує її імідж серед споживачів. Красиво, грамотно та стильно оформлений каталог, журнал, газета, брошура приваблюють споживачів, їх хочеться взяти в руки та детальніше ознайомитися зі змістом.

2. На кожне видання, яке передається у друкарню, складається **план-проект дизайну**. Цей план розробляє художній редактор разом із головним редактором, зважаючи на поради технічного редактора. У проекті фіксуються повні дані про просторове рішення видання, перелічуються всі складові елементи видання та їх характеристики, способи й засоби виконання друкарських форм у цілому і кожного елементу окремо, способи друку, засоби оформлення, брошурувально-палітурні процеси. Розробка проекту ведеться з урахуванням реальних технічних та технологічних можливостей поліграфічної бази і можливістю забезпечення матеріальними та фінансовими ресурсами.

Основою для розробки проекту оформлення **друкованого видання є такі дані:**

- тип видання (жанр, читацька аудиторія, умови читання, строк користування);
- обсяг в авторських аркушах;
- склад видання: кількість і види текстів, зображень;
- наклад.

При розробці дизайн-проєкту друкованого видання керуються такими стандартами відповідно до конкретного літературного твору:

ДСТУ 3003-95. Технологія поліграфічних процесів.

ДСТУ 3017-95. Видання. Основні види: Терміни та визначення.

ДСТУ 3018-95. Видання. Поліграфічне виконання.

ДСТУ 3772-98. Оригінали для поліграфічного відтворення: Загальні технічні вимоги.

ДСТУ 29.1-97. Журнали. Поліграфічне виконання, загальні технічні вимоги.

ДСТУ 29.2-97. Підручники та навчальні посібники для загальноосвітніх шкіл та інших типів середніх навчальних закладів. Поліграфічне виконання. Загальні технічні вимоги.

ДСТУ 29.3-2000. Газети. Поліграфічне виконання. Загальні технічні вимоги.

ДСТУ 29.4-2001. Обкладинки та палітурки. Типи.

ДСТУ 29.5-2001. Видання книжкові. Поліграфічне виконання.

Загальні технічні вимоги.

ДСТУ 29.6-2002. Видання для дітей. Поліграфічне виконання. Загальні технічні вимоги.

Проєктом встановлюються:

1. Формат видання (у частці аркуша та обрізний), при виборі якого передбачається площа сторінки таким чином, щоб було зручно розташовувати тексти і зображення, таблиці та формули. Просторові пропорції враховують співвідношення товщини та формату, а також обсяг.

2. Формат набору відповідно до стандарту. Шпальта (формат набору) повинна бути достатньою для розміщення в її межах будь-якого текстового й ілюстраційного елемента видання. Це означає, що формат набору і поля залежать від способу верстки. У виданнях за індивідуальними макетами нерідко збільшують розміри шпальт відносно рекомендованих параметрів. При цьому необхідно зважати на те, що конструкції друкарських машин обмежують

розміри друкарських форм, тому всяке збільшення формату набору щодо рекомендованих стандартом необхідно узгоджувати з технологами друкарні.

3. Вид і спосіб друку, який залежить від характеру ілюстрування та накладу видання.

4. Спускні сторінки, розмір спуску, вид заставки, ініціала. Розставлення сторінок за схемою таким чином, щоб після друку аркуша з обох боків, розрізування та фальцювання зошит мав правильну послідовність сторінок.

5. Оформлення кінцевих сторінок, характер й вигляд кінцівки.

6. Гарнітура, кегль, накреслення шрифтів для основного та кожного із додаткових текстів, заголовків. Також визначається абзацний відступ, вирівнювання рядків, інтерліньяж.

7. Шрифтове та композиційне оформлення рубрикації.

8. Оформлення колонтитулів та колонцифр: склад, гарнітура, кегль, накреслення, розташування, відстань до тексту, елементи оформлення. Колонтитули для парних або непарних сторінок. Довжина колонтитулу дорівнює формату набору, тому важливо визначити кількість знаків у рядку колонтитулу.

9. Склад титульних елементів і оформлення фронтисписа, авантитулу, контртитулу, титулу).

10. Оформлення зображень (вид, розташування відносно тексту, розмір шпальти при розташуванні зображень поза текстом, композиційні варіанти тексту та зображення). При цьому випуск в обріз обумовлюється в проекті видання. Також визначається наявність вкладок і вклейок.

11. Оформлення текстівок: гарнітура, кегль, накреслення шрифту, формат, вирівнювання, розташування відносно зображення.

12. Характер та спосіб друку зовнішнього оформлення (тип обкладинки або палітурки, кольоровість, наявність суперобкладинки, футляра, ляссе тощо).

13. Оформлення форзаца: білий, кольоровий, приклесений, пришитий, з фальцем, задрукований фоном, орнаментом, із тематичним зображенням.

14. Брошурувально-палітурні операції: фальцювання перпендикулярне, паралельне, комбіноване, кількість згинів, послідовність), .комплектування

зошитів у блок (вкладання, підбирання), шиття (внакладку, брошурне, палітурне, безшвейне), обріз блоку, спосіб кріплення обкладинки до блоку (вкладання, підбирання, вставка у палітурку).

15. Матеріали: папір (вид та марка, формат, маса), картон (вид, товщина), тканина (вид, колір, фактура), каптал (колір), ляссе або закладка (колір).

Дизайн-проект друкованого видання уточнюється в різних своїх частинах під час всього редакційного опрацювання видання залежно від змін у тексті та зображальному матеріалі. Але перед тим як почати працювати над авторськими оригіналами, технічний редактор повинен мати узгоджений із можливостями видавництва та поліграфічного підприємства проект оформлення. Неабияку роль відіграють фінансові можливості видавця. Дані проекту фіксуються на спеціальному бланку та візуються редактором видання, художником, виробничим відділом.

Створений попередній проект плану заповнюється художнім редактором, за винятком розділів, що стосуються поліграфічної бази, тиражу і обсягу. Після цього підраховуються витрати на цей проект. У виробничому відділі проект корегується - може бути відсутня необхідна поліграфічна база або можливість створити потрібне декоративне оформлення. Всі зауваження вносяться у проект, а іноді попередній проект повинен бути майже повністю перероблений. Але основні показники, закладені у план, обов'язково зберігаються. Склад книжкового видання і його дизайну зазначаються на спеціальному бланку (причому всі пункти повинні бути заповнені обов'язково).

У тому разі, коли зазначено, що оригінали додаються, вони повинні входити у комплект. Проект дає можливість сконцентрувати всі основні параметри видання в одному місці й тим самим встановити між ними залежності і побачити неузгодженості. Поліграфічна база також враховується під час складання проекту. Одночасно підраховуються орієнтовні витрати на матеріали і необхідність замовлення певних складників видання поза штатом видавництва. Проект стимулює автора подати у максимально можливій кількості зображальні матеріали. Але дизайн-проект не завжди повністю

втілюється у видання. Виникають випадки, коли заплановані ілюстрації не входять в остаточний варіант видання через їх низьку якість або невідповідність загальному стилю оформлення.

3. Дизайн-проект видання - важливий етап підготовки друкованої продукції.

Форма видання, його зовнішній вигляд, привабливість, зручність і комфортність сприйняття складових частин і елементів в першу чергу сприяють інтересу до твору, зміст якого читачеві ще невідомо.

У книгах, журналах, брошурах, буклетах, газетах поряд з текстом ми нерідко бачимо малюнки художників чи фотографії. Такі зображення носять назву ілюстрацій, які у дизайн-проекті є одними з головних елементів розробки друкованого видання. Слово це походить від латинського «*illustratio*» - Освітлення, наочне зображення.

Ілюстрація в широкому сенсі - пояснення словесної інформації наочними прикладами, кресленнями і зображеннями, а в більш вузькому - область мистецтва, пов'язана з образотворчим тлумаченням літературних і наукових творів. Мистецтво ілюстрації книг є самостійним видом образотворчого мистецтва, воно своєрідно і специфічно і вимагає глибокого творчого підходу. Твори художньої літератури можуть бути понятими читачами і без ілюстрацій, але все-таки ілюстрації потрібні. Ілюстрація не тільки тлумачить текст, а й збагачує його в своїх зорових образах, коментує, розвиває і доповнює думки письменника або поета. Найважливішими особливостями ілюстрації є її залежність від літературного тексту і пряма мета - доповнити в наочно-зорових образах оповідання автора. Часто вона у відриві від літературного тексту може бути не зрозуміла глядачем. Серед образотворчих мистецтв провідне місце за масовістю повторення і поширення оригіналу займає книжкова ілюстрація.

Характер ілюстрацій, їх підбір і розташування повинні відповідати цільовим призначенням та читацькій адресі видання, бути зрозумілими і дохідливими.

Число ілюстрацій, їх вибір і спосіб відтворення залежать від виду видання, жанру науково-популярного твору, його змісту. Крім своєї основної функції – пояснення, образотворчий матеріал виконує і ряд інших функцій. Зображення може не тільки пояснювати текст, а й доповнювати і розширювати його, тому інформаційну функцію ілюстрацій слід визнати однією з найважливіших. Важлива властивість ілюстрацій - можливість емоційного впливу на читача. Звертаючись до конкретному виданню ми піддаємося емоційному впливу і з боку твору, і з боку книжкової форми, важливою частиною якої є ілюстрації.

Особливість ілюстрації ще й у тому, що їх функції тісно переплетені між собою: одна впливає з іншої, одна обумовлює іншу. Виділяють основні функції ілюстрацій у виданнях: емоційно-психологічну і естетичну.

Емоційно-психологічна функція.

На емоційній настрій читача впливають якість паперу, гарнітура шрифту та інші формальні характеристики видання. Іноді гарне видання не знайде дороги до широкого кола читачів через нецікавих ілюстрацій. Зайва строгість оформлення, відсутність ілюстрацій ускладнюють сприйняття книги читачем. Тому наступну функцію ілюстрацій можна назвати психологічної, або функцією полегшення сприйняття інформації.

Естетична функція.

Образотворчий матеріал у книзі має подвійне естетичне навантаження. З одного боку, ілюстрація сама є предметом мистецтва і результатом художньої творчості. З іншого боку, вона - один з елементів книги, які, нашаровуючись один на одного, взаємодіючи один з одним, утворюють єдиний ансамбль видання, певним чином впливають на читача.

Є кілька способів, які можуть спростити сприйняття інформації. Іноді достатньо замінити громіздкий текстовий матеріал одним малюнком, щоб зробити інформацію зрозумілою і доступною. Беручи до уваги закони психології, можна ефективно чергувати текстовий і образотворчий матеріали, тим самим спрямовуючи увагу читача в потрібне русло. Не секрет, що ілюстрація, наступна за текстом, може підтверджувати викладену інформацію,

розширювати і доповнювати її, а може і спростовувати. Маючи в своєму розпорядженні матеріал відповідним чином, редактор здатний підсилити дію, вироблене текстом і ілюстрацією.

Встановлено, що образотворчий матеріал, що займає праву сторону розвороту книги, відразу заволодіває увагою читача, а текст, розташований на лівій стороні, сприймається вже слідом за ілюстрацією, і навпаки. Відомо також, що «один елемент, будучи єдиним в площині, замикає на себе всю увагу глядача.

Є категорії читачів, для яких необхідні динамічний характер подачі інформації, зміна композиції, якась рухливість у виконанні кожного елемента видання, що обумовлено особливостями їх сприйняття. Це - діти. Тому потрібно враховувати вимоги маленького читача і вести його по книзі, як по захоплюючій грі.

Книжкова ілюстрація відрізняється від інших графічних і живописних зображень тим, що створюється для тексту, на основі тексту і найповніше розкривається тільки в контексті книги. Її відмінність полягає і в особливій тимчасовій спресованості сюжетів. Ілюстрація часто показує дуже нетривалий в часі дію, яка є важливим для розкриття теми видання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

4. Принципи ілюстрування друкованих видань. URL: <https://ukrbukva.net/77086-Principy-illyustrirovaniya-pechatnyh-izdaniiy-razlichnyh-vidov.html>

5. Професійна підготовка майбутніх фахівців з дизайну друкованої продукції в Україні (60-ті роки ХХ – початок ХХІ ст.). Київ – 2016. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/14576/1/!%D0%91%D1%80%D1%8E%D1%85%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%94%D0%B8%D1%81%D1%81_%D0%B4%D0%BE_%D0%B4%D1%80.pdf

6. Шевченко В. Е. Основні принципи конструювання макету видання // Сучасна інформаційна політика / За ред. Проф. А.Москаленка.- К.:Центр вільної преси, 1999. – С. 105-108.

7. Шульмейстер М. В. Книжно-журнальная верстка: В вопросах и ответах. – М., 1978

8. Хёрлберт А. Сетка: Модульная система конструирования и производства газет, журналов и книг / Пер. с англ. И. А.Ковалевой, И. М. Паперна. – М.: Книга, 1984. – 108 с.

9. Большаков М.В. Дизайн и орнамент в книге. – М.: Книга, 1990. – 157 с., ил.